

Analizë e detajuar e politikave të përzgjedhura: arsimimi dhe aftësitë

Anneleen Vandeplass dhe Anna Thum-Thysen

Komisioni Evropian

Drejtoria e Përgjithshme për Ekonomi dhe Çështje Financiare

Kampusi Online i Qendrës së Ekselencës në Financave

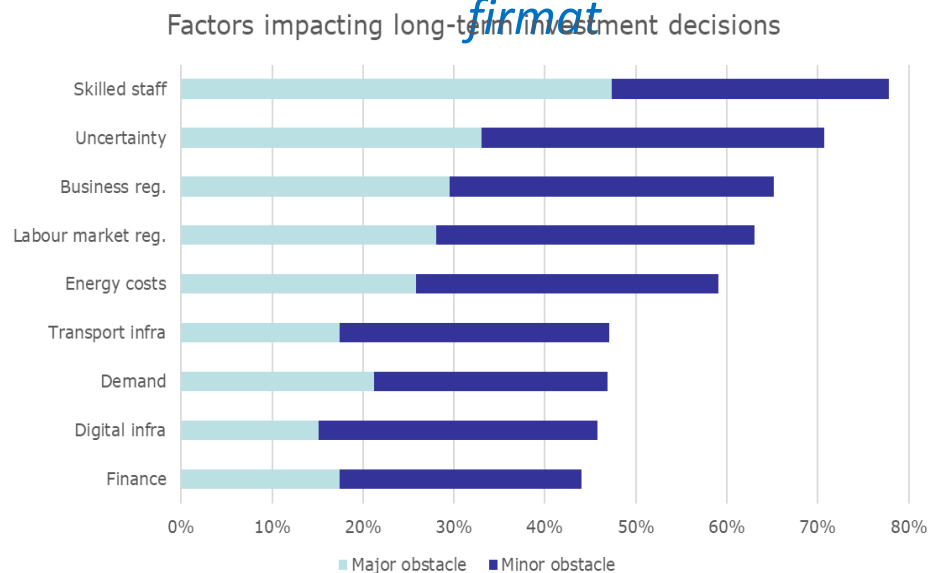
04/03/2021

Edukimi dhe trajnimi është një nga investimet më të mira që mund ta bëjë një shoqëri

Arsimi dhe trajnimi nxisin produktivitetin:

- Aftësitë mundësojnë **inovacionin, përhapjen e teknologjisë dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve teknologjike...** (shih p.sh. Andrews, Nicoletti dhe Timiliotis 2018)
- Aftësitë rrisin **mundësitë për punësim, qëndrueshmërinë dhe efikasitetin në shpërndarje** (shih p.sh. Schultz 1975)

Disponueshmëria e aftësive është pengesa që përmendet më së shpeshti për investime nga firmat

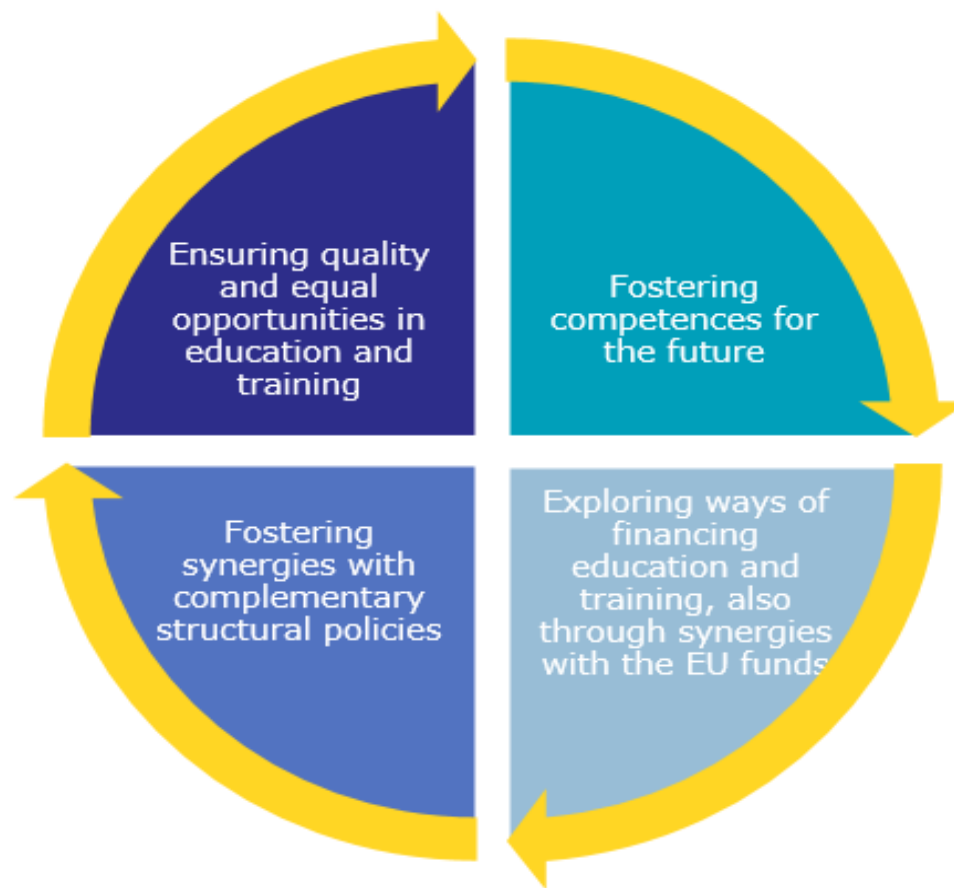
Burimi: Anketa e për Investime e BEI 2017

Shënime: Pengesat afatgjata të investimeve, Përqindja e firmave (%) që e quajtën atë si pengesë për aktivitetet e tyre të investimeve

Arsimi dhe trajnimi (aftësimi) është një nga investimet më të mira që mund ta bëj një shoqëri

- Por ai nuk është falas: *efektiviteti dhe efikasiteti i investimeve në arsim* ka rëndësi për financa të shëndosha publike dhe produktivitet **(pjesa 1 e prezantimit)**
- Përputhja e *kërkesës dhe ofertës për aftësi* është vendimtare për produktivitetin dhe qëndrueshmërinë. **(pjesa 2 e prezantimit)**

Implikimet e politikave: si të përmirësojmë efikasitetin dhe përputhjen e aftësive?

=> Rëndësia/ përdorimi për politika: të gjitha analizat tona u futën në një Dokument për takimin e "Këshillit Jumbo" të ECOFIN dhe EYCS në nëntor 2019 (Dokumenti do të botohet së shpejti në faqen e internetit të KE-së)

1. ANALIZA E EFIKASITETIT:

LLOGARITJA SE SA MIRË TRANSFORMOHEN INPUTET NË REZULTATE (OUTPUTE)

Anna Thum-Thysen

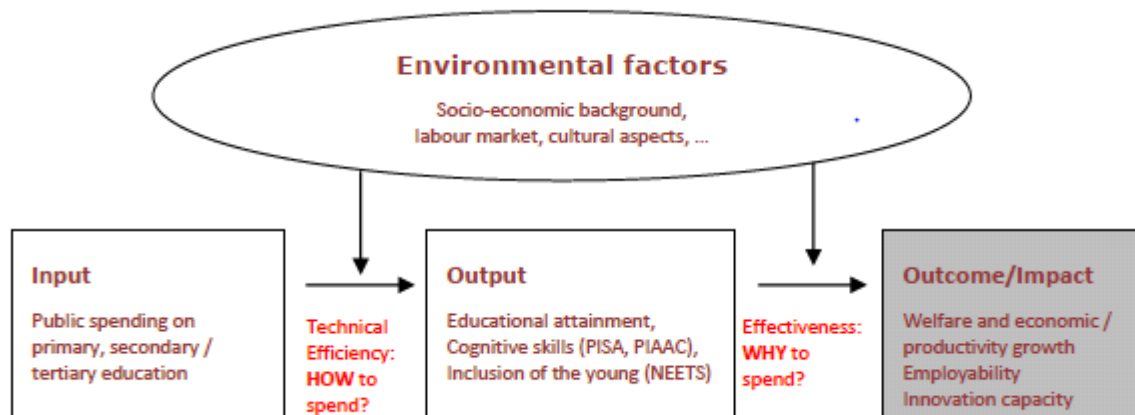
Efektiviteti dhe efikasiteti i investimeve në çështjet e arsimit dhe trajnimit kanë rëndësi

- Arritja e rezultateve të mira në arsim kërkon shpenzime të duhura:
 - ⇒ Shpenzoni paratë *në mënyrë efektive* për të arritur rezultate cilësore dhe të drejta
 - ⇒ Shfrytëzoni *në mënyrë efikase* resurset në dispozicion
- Shpenzimet publike në BE janë bërë më efikase me kalimin e kohës në arritjen e rezultateve të larta në arsim, por jo më efikase sa i përket rezultateve të PISA-s.
- Disa shtete anëtare janë më efikase në arritjen e rezultateve të larta të PISA-s, të tjerat në arritjen e rezultateve të larta në arsim ose në përfshirje, disa tregojnë se është e mundur të mbahet një ekuilibër i favorshëm ndërmjet dimensioneve të rezultateve (outputeve)
- Rritja e efikasitetit të shpenzimeve publike në arsim rrit zhvillimin ekonomik: simulimet tregojnë se shtetet anëtare mund të fitojnë një rritje prej 0.4 deri në 1.6% pikë përqindjeje duke ulur mosefikasitetin

Efikasiteti dhe efektiviteti - duke filluar me disa përkufizime

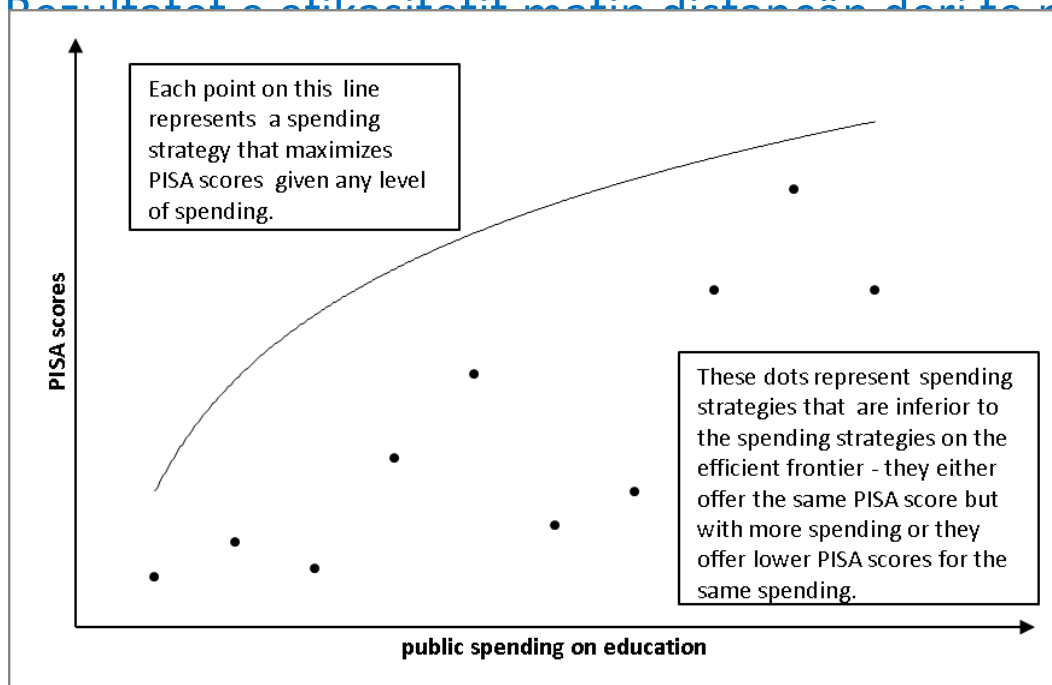
- **Efikasiteti:** *Efikasiteti* mat se me sa sukses inputet shndërrohen në rezultate. ("bërja e gjërave si duhet")
- **Efektiviteti:** *Efektiviteti* mat se me sa sukses një sistem arrin një grup rezultatesh të dëshiruara. ("bërja e gjërave të duhura")

=> Edhe efikasiteti dhe efektiviteti mund të nxisin rritjen e BPV-së për kokë banori.

Analiza e efikasitetit për Eurogroupin (2017)

- **Efikasiteti:** e mat se me sa sukses inputet transformohen në rezultate ("bërja e gjërave si duhet")
- Matja e efikasitetit: krahasoni rezultatin e konstatuar me rezultatin maksimal të mundshëm marrë parasysh teknologjinë dhe inputet (performuesi më i mirë)
- **Rezultatet e efikasitetit matin distancën deri te performuesi më i mirë**

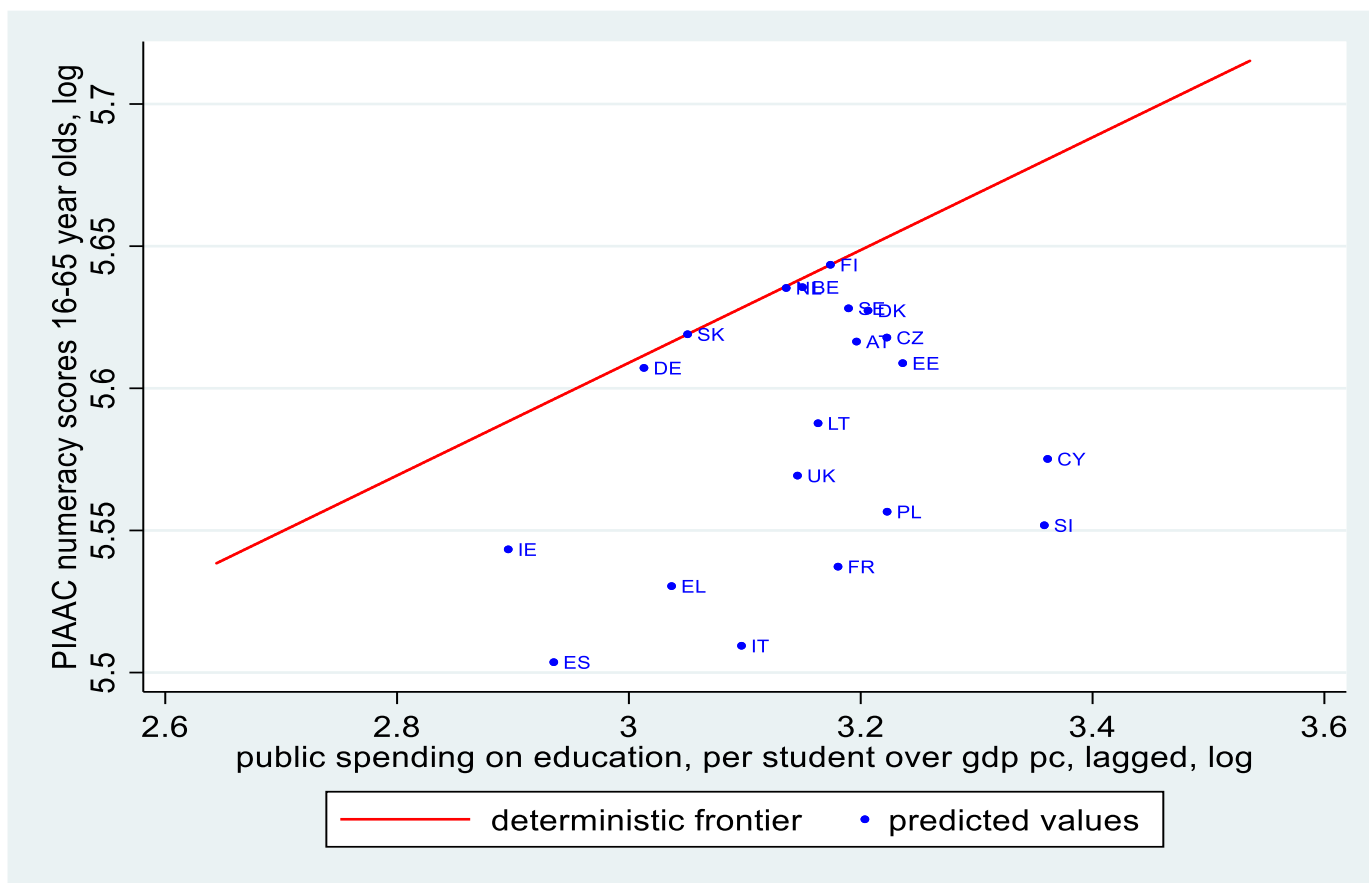
Analiza e efikasitetit për Eurogroupin (2017)

- Ne llogarisim vlerësimin maksimal të mundshëm të rezultatit dhe efikasitetit ('analiza e efikasitetit'). Përbërësit e analizës sonë të efikasitetit janë:
 - **Inputi:** shpenzimet publike për arsim (shkollimi i detyrueshëm ose shpenzimet e përgjithshme)
 - **Rezultatet (outputi):** arritshmëria në arsimin e lartë (sasia), rezultatet PISA ose rezultatet PIAAC (cilësia), përqindja e të rinjve që nuk janë në punë, në shkollim ose në trajnim (NEET) ose braktisësit e hershëm të shkollës (përfshirja)
 - **Faktorët e tjerë:** edukimi prindëror, shkalla e rritjes së BPV-së
 - **Metoda:** 'Analiza e kufirit stokastik'

Sa janë efikase një shpenzimet publike për arsimin *në të gjitha* shtetet anëtare të BE-së?

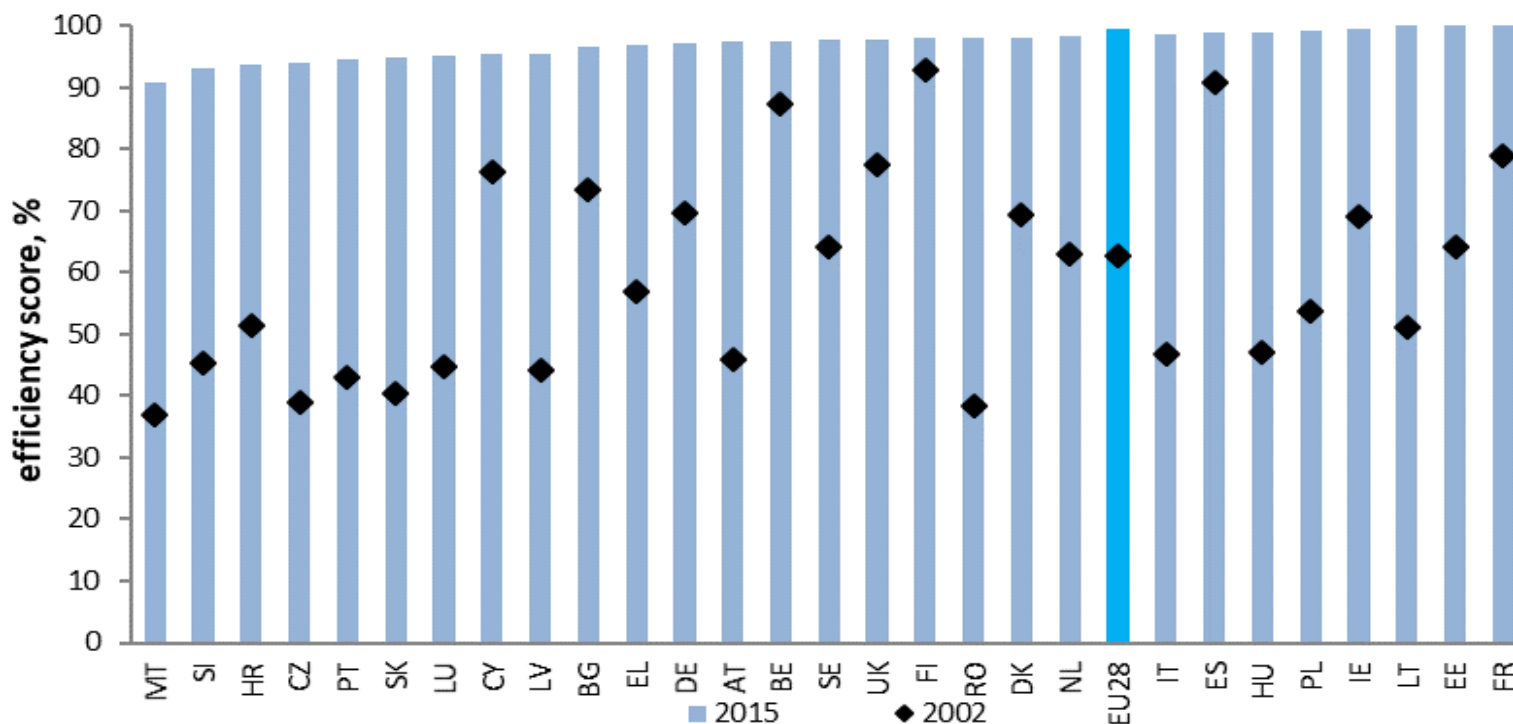
Nevoja për shpenzim të parave *në mënyrë efektive* për të arritur rezultate cilësore dhe të barabarta dhe për të shfrytëzuar *në mënyrë efikase* resurset në dispozicion.

Efikasiteti i shpenzimeve publike dhe rezultatet e PIAAC

Sa janë efikase shpenzimet publike për arsim në shtetet anëtare të BE-së?

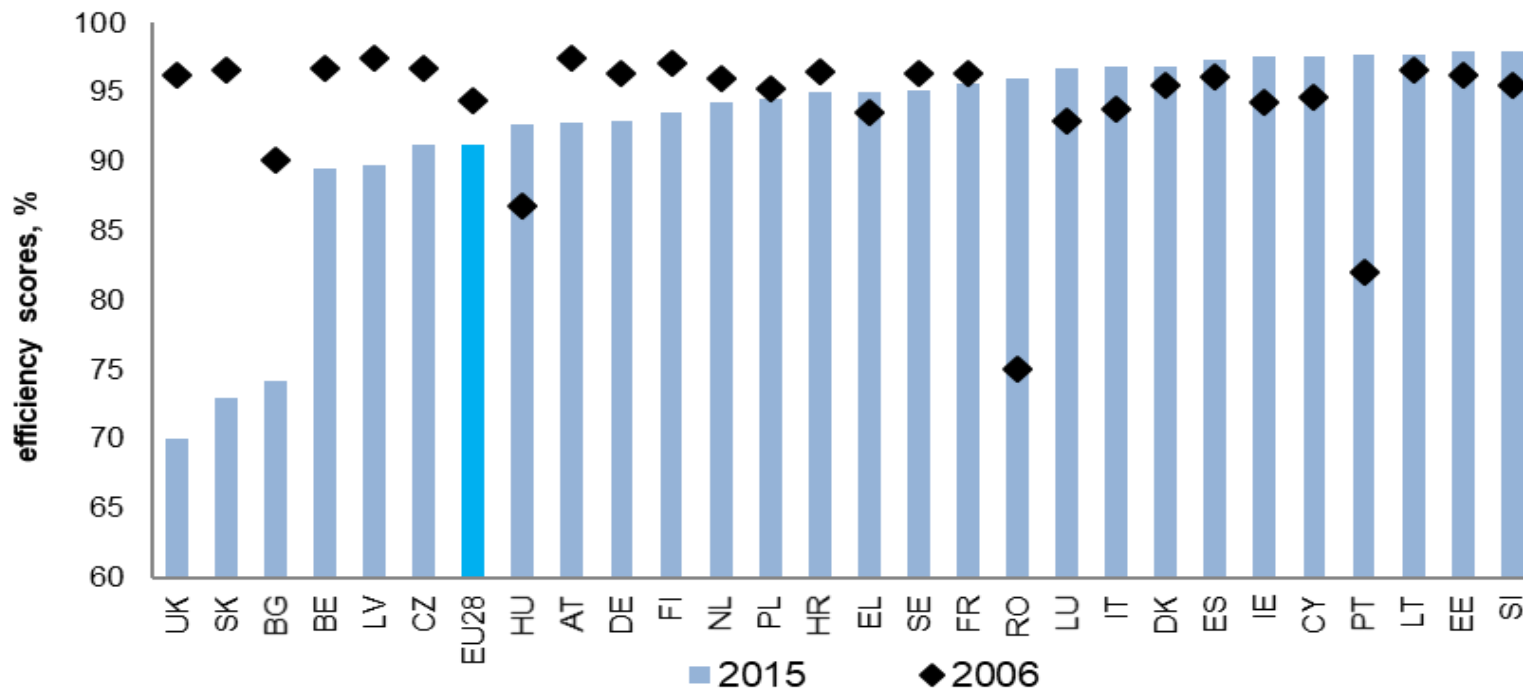
Rezultatet e efikasitetit të shpenzimeve publike në arsim, vlerësimi i performancës përgjatë kohës, Efikasiteti i përcaktuar sipas rezultateve në arsimin e lartë ("sasia")

Burimi: Ilogaritje të bëra vet bazuar në të dhënat e Eurostat COFOG dhe AFP-së; prezantuar në EPC dhe Eurogroup në vitin 2017; Burimi: E. Canton, A. Thum-Thysen dhe P. Voigt (2017), DG ECFIN Dokumenti për diskutim Nr. 081, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp081_human_capital.pdf

Sa janë efikase shpenzimet publike për arsim në shtetet anëtare të BE-së?

Rezultatet e efikasitetit të shpenzimeve publike në arsim, vlerësimi i performancës përgjatë kohës, Efikasiteti i përcaktuar sipas rezultatit të PISA-s ("cilësia")

Burimi: llogaritje të bëra vet bazuar në të dhënat e OECD PISA dhe Eurostat COFOG dhe AFP-së; prezantuar në EPC dhe Eurogroup në vitin 2017; Rezultatet e shkencës në PISA nuk janë të dispozicion për Maltën; Burimi: E. Canton, A. Thum-Thysen dhe P. Voigt (2017), DG ECFIN Dokumenti për diskutim Nr. 081, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp081_human_capital.pdf

Rritja e mundshme e BPV-së/për kokë banori për shkak të rritjes së efikasitetit për ECOFIN (2019)

- **Hapi 1 Ilogarisni E^* :** rezultatet në arsim (E) që mund të arrihen duke rritur në maksimum efikasitetin (eff) e shpenzimeve publike në arsim: shih sllajdet e mëparshme
- **Hapi 2 Ilogarisni rritjen e mundshme të BPV-së për kokë banori (ΔY):** nga rritja e rezultateve në arsim deri te efikasiteti i tyre - rritja e nivelit në maksimum

$$\Delta Y = \beta \Delta E^*$$

β : rritja në 100 pikë të vlerësimit të PISA-s ndërlidhet me 1.2% pikë të rritjes në BPV-në vjetore për kokë banori. (Balart et al 2018; Hanushek dhe Woessmann 2012) => (vlera korresponduese për 1 sd ndryshim; dif. Mesatarja e Meksikës dhe OECD-së në 2015)

Shembull Estonia:

Hapi 1: $PISA(E) = 534$; $E^* = 565$; $(E - E^*) = 30$; divide by sd: $\Delta E^* \approx 30/100$

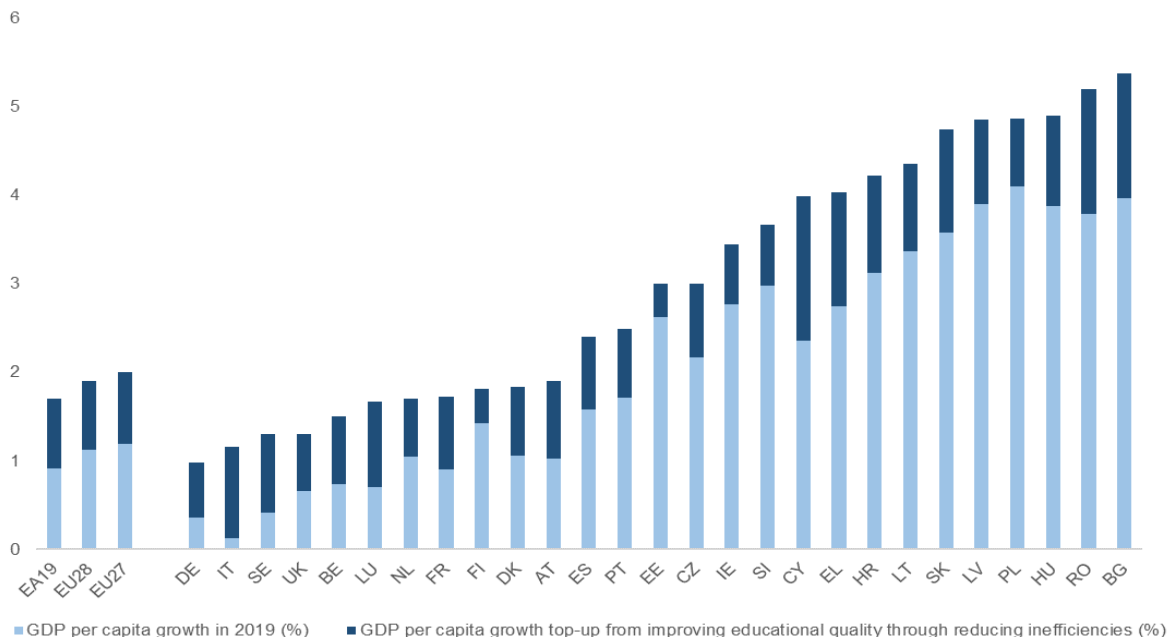
Hapi 2: $\Delta Y = \beta \Delta E^* \Leftrightarrow 0.4 \approx 1.2 * 0.3$ (shirit i kaltër i mbyllët)

Rezultati: BPV/ kokë banori në EE do të rritet nga 2.6% në 3.0%

Rritja e efikasitetit të shpenzimeve publike për arsim nxit rritjen ekonomike

Përdorimi i shpenzimeve rrjedhëse për shkollimin në mënyrën më efikase për të arritur rezultate të larta të shkencës në PISA mund të çojë në përmirësime në rritjen vjetore të BPV-së/kokë banori prej 0.4 (EE) -1.6 pp (CY); 0.8 në BE

Burimi: Ilogaritje të bëra vet bazuar në të dhënat e OECD PISA dhe Eurostat COFOG dhe AFP dhe vlerësimet e parametrave nga Balart dhe të tjerët, (2018); Rezultatet e shkencës në PISA për Maltën nuk janë të disponueshme

Arritja e efektit të reformës në faza

- Hanushek dhe Woessmann (2019) supozojnë dinamikën e mëposhtme në arsim = 15 vite; mosha e punës = 40 vite; jetëgjatësia e pritshme = 80 vite:
 - Duhet 40 vite që të gjithë ata që sapo e kanë përfunduar shkollimin pas zbatimit të reformës (d.m.th, nuk kanë përfituar fare nga reforma) të përfundojnë moshën e tyre të punës.
 - Pra, pas 40 vitesh, fuqia punëtore do të përbëhet krejtësisht nga punonjës që kanë përfituar për të paktën një vit nga reforma në arsim.
 - Duhet ehe 15 vite të tjera për ata që kanë përfituar vetëm pjesërisht për të përfunduar moshën e tyre të punës.
 - Pra, pas 55 vjetësh, fuqia punëtore do të përbëhet krejtësisht nga njerëz që kanë përfituar për 15 vite të plota nga arsimi i reformuar dhe ekonomia rritet me ritmin e ri (efekti i plotë i reformës)

Arritja në fazë e efektit të reformës

- Llogaritni efektin e rritjes [ekonomike] me dhe pa reformë:

a) **Without reform**, the economy grows at the constant growth rate of potential GDP:

$$(C5) \quad GDP_{no\ reform}^t = GDP_{no\ reform}^{t-1} * (1 + potential\ growth)$$

b) **With reform**, the annual growth rate is additionally increased by the growth effect Δ^t :

$$(C6) \quad GDP_{reform}^t = GDP_{reform}^{t-1} * (1 + potential\ growth + \Delta^t)$$

- Llogaritni vlerën e tërë reformës:

Total effect of the reform:

The total value of the reform is given by the sum of the discounted values of the annual differences between the GDP with reform and the GDP without reform:

$$(C7) \quad Total\ value\ of\ the\ reform = \sum_{t=2010}^{t=2090} (GDP_{reform}^t - GDP_{no\ reform}^t) * (1 + discount\ rate)^{-(t-2010)}$$

=> Ne konstatojmë se pas 80 vitesh do ketë një rritje të BPV-së prej 50% më të lartë krahasuar me mos-reformimin

Kufizimet e analizës

- Rezultatet demonstrojnë përfitime të mëdha **potenciale** nga përpjekjet për të rritur efikasitetin e shpenzimeve në arsim.
- Por ato duhet të interpretohen në një mënyrë të matur.
- Ato bazohen në **thjeshtësimin e hipotezave**:
 - eliminimi i plotë e të gjitha *mosefikasitetieve*
 - *shumëzuesit* janë marrë nga literatura: vlerësimi i ‘kthimit shoqëror’ është marrë nga Balart dhe të tjerët (2018) dhe Hanushek dhe Woessmann (2015) i referohen një rritjeje të madhe të rezultatit në PISA. Për shembull, nëse mesatarja e rezultatit në PISA do të ishte 500, një rritje prej 13% do të nënkuptonte në rritje me 65 pikë.
 - *Mosefikasiteti i marrëdhënieve dhe rezultatet në arsim*: zvogëlimi i mosefikasiteteve ndikon në mënyrë lineare në rezultatet në arsim
 - Ushtrim *statik* (pa cikël të komenteve)

Rezultatet e përgjithshme të analizës së efikasitetit:

- Analiza jonë e efikasitetit tregon më tej se:
 - Shpenzimet publike në BE janë bërë ***më efikase me kalimin e kohës në arritjen e rezultateve të larta në arsim (numri i të diplomuarve në nivelin terciar), por jo sa i përket rezultateve në PISA***
 - Disa shtete anëtare janë më efikase në arritjen e rezultateve të larta në PISA ose PIAAC, të tjerat në arritjen e rezultateve të larta në arsim ose në përfshirje, disa tregojnë se ***është e mundur të vendoset një ekuilibër i favorshëm në mes të dimensioneve të rezultateve të përgjithshme***
 - Rritja e efikasitetit të shpenzimeve publike për arsim e nxit rritjen [ekonomike]: simulimet tregojnë se ***shtetet anëtare mund të fitojnë midis 0.4 dhe 1.6% - pikë në rritjen e BPV-së për kokë banori përmes uljes së mosefikasiteteve***

**2. MATJA DHE ANALIZIMI I
MOSPËRPUTHJES SË AFTËSIVE NË
TREGUN E PUNËS
[SHIH SLLAJDET E VEÇANTA]**

Anneleen Vandeplas